

**MILLIY QAHRAMONLAR VA VATANPARVAR SHAXSLAR BILAN
UCHRASHUVLARNING O‘QUVCHILAR MA’NAVIYATINI
SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI**

Sharipov Baxtiyor Amrilloyevich

Buxoro innovatsiyalar universiteti

2- bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta’lim maktablarida o‘quvchilarning ma’naviy tarbiyasini rivojlantirishda milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uyushtiriladigan uchrashuvlarning ahamiyati va tarbiyaviy ta’siri tahlil qilingan. Maqolada bunday uchrashuvlarni tashkil etishning nazariy asoslari, shakllari va metodlari, o‘quvchilar dunyoqarashini kengaytirishdagi o‘rni, ularning milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishdagi ta’siri, shuningdek, uchrashuvlardan keyin o‘quvchilarning o‘zlashtirilgan bilimlarini amaliyotda qo‘llash imkoniyatlari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: milliy qahramonlar, vatanparvar shaxslar, o‘quvchilar ma’naviyati, ma’naviy tarbiya, darsdan tashqari ishlar, uchrashuvlar, vatanparvarlik tuyg‘usi, milliy g‘urur, ma’naviy qadriyatlar, axloqiy tarbiya, jonli muloqot, shaxsiy namuna, tarbiyaviy tadbirlar, maktab o‘quvchilari, fuqarolik ongi.

Kirish: Bugungi kunda mamlakatimizda ta’lim-tarbiya sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar, avvalo, yosh avlodni har tomonlama yetuk, ma’naviy barkamol, vatanparvar shaxslar etib tarbiyalashga qaratilgan. Globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi va turli mafkuraviy tahdidlar kuchayib borayotgan davrda yoshlarning ma’naviy olamini boyitish, ularda milliy g‘urur, vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Bu jarayonda maktablarda darsdan tashqari tarbiyaviy ishlarni tashkil etish, ayniqsa, milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlar o‘tkazish muhim o‘rin tutadi.

Milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlar o‘quvchilar ma’naviyatini shakllantirishda alohida ahamiyatga ega. Bunday uchrashuvlar o‘quvchilarga tarixiy shaxslar, xalq qahramonlari, hozirgi kunda xalq va Vatan ravnaqi yo‘lida fidokorona mehnat qilayotgan insonlar hayoti, faoliyati, erishgan yutuqlari haqida jonli ma’lumotlar olish, ular bilan bevosita muloqot qilish, savollar berish imkoniyatini yaratadi. Bu esa o‘quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi, milliy o‘zlikni anglash, Vatanga muhabbat, mehnatsevarlik, fidoyilik kabi fazilatlarning shakllanishiga yordam beradi.

Milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar o‘quvchilar uchun namuna, ibrat maktabi bo‘lib xizmat qiladi. Ularning hayoti va faoliyati bilan tanishish, shaxsiy suhbat va muloqot o‘quvchilarda vatanparvarlik, fidoyilik, jasorat, qat’iyat kabi fazilatlarning shakllanishiga, kelajakda kim bo‘lish, qanday kasbni egallash, jamiyatda qanday o‘rin egallash haqidagi tasavvurlarning kengayishiga yordam beradi. Bunday uchrashuvlar o‘quvchilar uchun shunchaki ma’lumot berish bilan cheklanib qolmay, ularning ma’naviy dunyosiga ta’sir

etuvchi, dunyoqarashini shakllantiruvchi, hayotiy pozitsiyasini belgilovchi muhim vositaga aylanadi.

Ushbu maqolada milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlarning o‘quvchilar ma’naviyatini shakllantirishdagi roli, bunday tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazishning nazariy asoslari, shakllari va metodlari, o‘quvchilar dunyoqarashini kengaytirishdagi o‘rni, ularning milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishdagi ta’siri, shuningdek, uchrashuvlardan keyin o‘quvchilarning o‘zlashtirilgan bilimlarini amaliyotda qo‘llash imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi.

Muammoning o‘rganilganlik darajasi: O‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish va ma’naviy tarbiyani rivojlantirish masalalari pedagogika, psixologiya va ta’lim sohasidagi turli tadqiqotlarda o‘z aksini topgan. Ushbu muammoni o‘rganish bo‘yicha O‘zbekistonda ham, xorijda ham bir qator ilmiy izlanishlar olib borilgan.

O‘zbekistonda milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlarning o‘quvchilar ma’naviyatini shakllantirishdagi roli va ahamiyati masalasi Abdulla Avloniy, Mahmudxo‘ja Behbudiy kabi ma’rifatparvar mutafakkirlarning asarlaridan boshlab o‘rganila boshlangan. Zamonaviy pedagogika sohasida esa M. Quronov, Q. Husanboyeva, B. Qodirov, O. Musurmonova, S. Nishonova, A. Zunnunov kabi olimlarning ilmiy ishlarida o‘quvchilar tarbiyasida milliy qahramonlar obrazlaridan foydalanish, vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish, ma’naviy tarbiyani rivojlantirish masalalari o‘rganilgan.

Masalan, M. Quronov o‘zining "Milliy tarbiya" asarida milliy qahramonlar va tarixiy shaxslar hayoti va faoliyatini o‘rganish orqali o‘quvchilarda milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishning nazariy asoslarini yoritib bergan. Q. Husanboyeva esa adabiy ta’lim jarayonida milliy qahramonlar obrazlari orqali o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish masalalarini tadqiq etgan.

Xorijiy olimlar orasida K.D. Ushinskiy, A.S. Makarenko, V.A. Suxomlinskiy, V.V. Stolin, D.V. Grigoriyev, P.V. Stepanov, L.V. Kirpicheva va boshqalar o‘z tadqiqotlarida o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish, shaxslar bilan uchrashuvlar orqali ma’naviy tarbiyani rivojlantirish masalalarini o‘rganganlar. Jumladan, V.A. Suxomlinskiy o‘zining "Qalbimni bolalarga beraman" asarida o‘quvchilar bilan milliy qahramonlar, urush va mehnat faxriylari, taniqli shaxslar bilan uchrashuvlar o‘tkazishning nazariy va amaliy asoslarini ishlab chiqqan.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish bo‘yicha bir qator me’yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PQ-5040-son Qarori, "Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va ularning ijtimoiy faolligini oshirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida"gi PQ-5213-son Qarori hamda "O‘quvchi va talaba yoshlar o‘rtasida "Men sevgan milliy qahramon" tanlovi to‘g‘risida"gi qarorlari bu boradagi ishlarni tizimli ravishda olib borishga asos bo‘ldi.

Lekin ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalarni tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlarning o‘quvchilar ma’naviyatini shakllantirishdagi roli, bunday tadbirlarni tashkil etish va o‘tkazishning zamonaviy shakl va

metodlari, o‘quvchilar dunyoqarashini kengaytirishdagi o‘rni, ularning milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishdagi ta’siri yetarlicha o‘rganilmagan. Bu esa mazkur yo‘nalishda ilmiy-amaliy izlanishlar olib borish zaruratini keltirib chiqaradi.

Xulosa qilib aytganda, milliy qahramonlar va vatanparvar shaxslar bilan uchrashuvlar o‘quvchilar ma’naviyatini shakllantirishda, ularda milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini rivojlantirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi. Bunday uchrashuvlarni tashkil etish va o‘tkazishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion shakl va metodlardan foydalanish, o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlash, uchrashuvlardan keyin refleksiya o‘tkazish ularning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi "Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PQ-5040-son Qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va ularning ijtimoiy faolligini oshirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida"gi PQ-5213-son Qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "O‘quvchi va talaba yoshlar o‘rtasida "Men sevgan milliy qahramon" tanlovi to‘g‘risida"gi Qarori.
4. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O‘qituvchi, 1992. – 160 b.
5. Quronov M. Milliy tarbiya. – Toshkent: Ma’naviyat, 2007. – 240 b.
6. Husanboyeva Q. Adabiy ta’lim jarayonida o‘quvchilarning milliy ma’naviyatini shakllantirish. – Toshkent: Fan, 2009. – 246 b.
7. Qodirov B. Badiiy-estetik tarbiya: nazariya va amaliyot. – Toshkent: O‘qituvchi, 2008. – 192 b.
8. Musurmonova O. O‘quvchilarning ma’naviy madaniyatini shakllantirish. – Toshkent: Fan, 2007. – 224 b.
9. Nishonova S. Komil inson tarbiyasi. – Toshkent: Istiqlol, 2003. – 236 b.
10. Zunnunov A. Pedagogika tarixi. – Toshkent: Sharq, 2004. – 328 b.
11. Ushinskiy K.D. O narodnosti v obshchestvennom vospitanii. Sobr. soch. T.2. – Moskva-Leningrad, 1948. – 320 s.
12. Makarenko A.S. O vospitanii. – Moskva: Politizdat, 1988. – 256 s.